

FRANZ KARD. KÖNIG POČASNI DOKTOR NAŠEG BOGOSLOVNOG FAKULTETA

Uz 85. obljetnicu života

Dr. Adalbert REBIĆ

Na dan 3. kolovoza 1990. godine kardinal Franz König navršio je 85. godina plodnog i djelotvornog života.

Dne 12. ožujka 1970. godine, o 300. obljetnici našeg Bogoslovnog Fakulteta i Sveučilišta u Zagrebu, kardinal Franz König je zajedno s još šestoricom zaslužnih ljudi promaknut u čast počasnog doktora teologije našeg Katoličkog bogoslovnog fakulteta. Prigodom promocije pokojni Dr. Jordan Kuničić, profesor moralne teologije, i te godine prodekan Fakulteta, istaknuo je u svome govoru zasluge kardinala Franza Königa: zalaganje za ekumenizam, za razgovor s muslimanima, zalaganje za razgovor s nevjerujućima (König je bio pročelnik Tajništva za dijalog) i vrlo bogati istraživački teološki rad na području povijesti religija, Starog zavjeta i kristologije.

Franz König rodio se 3.8.1905. u Rabensteinu kod Pielacha. Gimnaziju je posjećivao kod benediktinaca u Melku, a filozofske i teološke studije na Papinском sveučilištu u Rimu kao pitomac Germanikuma i Hungarikuma (zajedno s kardinalom Šeperom i kardinalom Stepincem). Za svećenika je zaređen 1933. godine. Od 1934. do 1937. bio je kapelanom u raznim župama. Kroz to vrijeme dovršavao je svoje teološke studije i 1936. godine bio promaknut za doktora teologije.

Od 1938. do 1945. djelovao je kao pastoralni radnik u katedrali u St. Pöltenu. Godine 1945. postaje kateheta u Kremsu i habilitira se kao privatni docent za religijske znanosti pri katedri Staroga zavjeta u Beču.

Godine 1947. objavljuje djelo "Das alte Testament und die altorientalische Religionen", a 1948. odlazi za profesora moralne teologije u Salzburg.

Godine 1952. papa Pijo XII. imenuje ga naslovnim biskupom s pravom nasljedstva biskupije St. Pölten, a već 1956. god. imenuje ga nadbiskupom Beča. Kardinalom ga imenuje papa Ivan XXIII 15.12.1958.

Kao nadbiskup Beča bio je vrlo aktivan u pastoralu. Posjećivao je župe, poduzeća i škole, te tako dolazio u dodir s radnicima i s mladeži. Sazvao je Bečku biskupijsku sinodu (1969–1971) i sveaustrijski crkveni zbor 1973. Ti su događaji izvanredno mnogo doprinijeli nutarnjoj obnovi austrijskih katolika. König je stalno naglašavao zajedničku odgovornost klerika i laika za život i djelo Crkve.

U svojoj je biskupiji razvio brojne katoličke inicijative, prihvaćao udruženja i zajednice i poticao njihovu djelatnost. Znao je razlikovati dobro od zla: dobro je uvijek zadržavao. Nije se opirao pothvatima koje su poduzimali drugi, nego ih je naprotiv objeručke prihvaćao. Bio je radostan kad je vidio da se i drugi zalažu za dobro Crkve i suvremenog svijeta. Kod njega su bili jednako dobro došli i oni s lijeva i oni s desna; on je primao čovjeka, radilo se o svećeniku ili o laiku, i u čovjeku gledao brata za kojeg se isplati raditi, posvetiti mu vrijeme i riječ. S nekim divljenjem i očaranjem prihvaćao je bližnjeg, s njim zapodijevao razgovor, slušao prisutnika i potom mu davao savjete.

Često je javno nastupao i odgovorno se zalagao za rješenje mnogih važnih društvenih pitanja. Njegovi govori na radiju i televiziji imali su velik odjek diljem cijele Austrije. Zalagao se u politici za jasno odjeljivanje Crkve od svake stranačke politike, a u isto je vrijeme radio na tome da se odstrane nespozumi i neslaganja između Crkve i socijaldemokratske stranke u Austriji, te da se poboljšaju odnosi između države i Crkve u Austriji.

Kardinal Franz König stekao je velike zasluge i na razini cijele katoličke Crkve, iznad svega svojim aktivnim udjelom na Drugom vatikanskom saboru. Tu je König bio vodeća osoba. Svijet ga je vrlo brzo uočio kao razborita, otvorena i iskrena čovjeka koji se uvijek zalagao za ostvarivanje istine u ljubavi (njegovo geslo: "Veritatem facientes in caritate"). A on se sam osjećao "biskupom svih katolika svijeta" (1973. u govoru članovima Saveza austrijskih sindikata).

Obilazio je svijetom kao "putujući biskup", često puta u ulozi Papinog interpreta i zastupnika. Nastupao je na mnogim svjetskim katoličkim kongresima i drugim kršćanskim zborovanjima. Od 1965. do 1981. vodio je Tajništvo za nevjerujuće pri Svetoj Stolici. Bio je član "ministarskog vijeća" Vatikana.

I poslije Sabora König se zalaže za provedbu saborskih dokumenata i smjernica. Protiv onih koji bi potajno htjeli zaobići Drugi vatikanski sabor König ističe: "Razne napetosti i protivnosti koje susrećemo u današnjoj Crkvi možemo nadvladati samo ako se budemo držali Drugog vatikanskog sabora kao i svih sabora koji su održani u povijesti Crkve: oni su vrhunski autoritet u vjeri i čudoređu i obvezatna norma" istaknuo je u posljednjem svom svečanom predavanju na Bečkom Sveučilištu prigodom 25. obljetnice Drugog vatikanskog sabora (2 studeni 1990). Nema više "povratka na staro". "Sabor treba shvatiti kao početno paljenje za cjelovitu obnovu Crkve u vjeri, u čudoređu i u crkvenim strukturama", istaknuo je u tom predavanju. Drugi vatikanski sabor smatra König "prekretnicom u povijesti Crkve". Po saboru je mnogo toga pokrenuto. Pa i prema mišljenju pape Ivana Pavla II. sa Saborom je Crkva učinila velik iskorak prema budućnosti".

König naglašava potrebu dijaloga Crkve sa suvremenim svijetom. U tom je smislu bez sumnje, prema Königu, velik doprinos Sabora dogmatska konstitucija o "Crkvi u suvremenom svijetu", u kojoj je Crkva po prvi put nakon Reformacije progovorila o svojim odnosima prema suvremenom svijetu. Napetosti koje se pojavljuju poslije Sabora u Crkvi (a bilo ih je uvijek, i prije Sabora!) po mišljenju Königa neizbježne su, i ne smijemo ih samo negativno promatrati. "Dok god jedinstvo Crkve nije ugroženo, napetosti u njoj ne treba gledati negativno!", ističe König u svom predavanju o Drugom vatikanskom saboru.

Osobite zasluge König ima u promicanju i njegovanju kontakata s Istokom Europe. To je u vrijeme komunističko-boljševističke vlasti za taj dio Europe

bilo od neprocjenjiva značenja. On je utirao tragove ondje gdje nitko nije mogao ni nogom stupiti. Kao prvi "zapadni kardinal" uspio je ući u Istočnu Europu. Kod prvog takvog putovanja doživio je, nažalost, prometnu nesreću: bilo je to onda, kada se 13. veljače 1960. godine uputio na pokop kardinala A. Stepinca u Zagreb, i u blizini Varaždina doživio izravni sudar svojeg automobila s kamionom koji mu je dolazio ususret. Posjetio je gotovo sve istočnoeuropske zemlje (Budapest, Beograd, Prag, Varšava, Moskva): susretao se s biskupima i svećenicima i inim vjernicima, osobito rado s laicima koji su u tim zemljama vjerno služili Crkvi. U nekoliko navrata posjetio je kardinala Mindszentyja u američkom poslanstvu u Budimpešti i 1963. godine uspio isposlovati njegovo iseljenje u Beč.

Franz kardinal König je gradio mostove. Bio je "Brückenbauer" odnosno "Pontifex" u doslovnom smislu riječi. Gradio je mostove između Crkve i onog dijela svijeta kamo je jedva tko upravio pogled. Bacio je tako sjeme koje će u budućnosti donijeti izobilno rod. S ličnostima s kojima je stupio u kontakt ostajao je i dalje: podržavao ih je, tješio, bodrio i novčano pomagao. Bio je veliki djelitelj i zemaljskih dobara. Sebe je smatrao "poslanikom ljubavi". Smatrao je da mu je zadaća da "bodri braću" u službi pod komunističkim režimima. Njegov je doprinos za promjene u Europi, koje su se zbile prije godinu-dvije, za oslobođenje Istočne Europe od komunizma, bez sumnje prvorazredan.

Kardinal Franz König se osobito zalagao za ekumenizam. Obilazio je poglavare pravoslavnih Crkava: carigradskog patrijarhu Atenagoru, rumunjskog patrijarhu u Bukureštu, koptskog patrijarha u Kairu, srpskog patrijarhu u Beogradu i mnoge druge ličnosti pravoslavlja. Da bi svoje ekumensko zauzimanje dublje ukorijenio, osniva 1964. godine zakladu "Pro Oriente" koja ima zadatak promicati ekumenski teološki dijalog na međunarodnim simpozijima.

Značajno je to kako je König susretao inokršćane: u njima nije gledao prvenstveno "pravoslavne" ili "protestante" nego ih je pokušavao prepoznati u njihovoj "crkvenosti" i kao takve ozbiljno ih je shvaćao. On je prema drugim kršćanima iskazivao mnogo više nego što je takozvana "tolerancija", "podnošljivost", "suživot". Svakako, Königova je velika zasluga da je u nadbiskupskom dvoru u Beču došlo prigodom posjeta Pape Ivana Pavla II. Austriji 1983. godine do ekumenskog susreta. Ovaj je susret urodio plodom: kod drugog posjeta 1988. godine Papa je u Salzburgu, u crkvi Kristovoj, služio ekumensku službu Božju.

König je promicao i gajio srdačne odnose i s nekršćanima. U tom pravcu je od izvanredno velike važnosti bilo njegovo djelo "Christus und die Religionen der Erde" u tri sveska i "Religionswissenschaftliches Wörterbuch" (1956). Na Svjetskom euharistijskom kongresu u Bombayu 1964. godine upriličio je Razgovor sa predstavnicima svjetskih religija. Nadalje, na različite je načine i u mnogo navrata poticao i sam ostvarivao dijalog sa Židovima, s muslimanima i s budistima.

Međutim, iznad svega i vazda mu na srcu bijaše dijalog između religije i znanosti. Na tom je području poduzeo brojne inicijative: 1968. godine održao je u Lindau, na susretu s nobelovcima referat o "prevladavanju 'slučaja Galilei' u odnosima Crkve i profanih znanosti". U svrhu učinkovitijeg promicanja dijaloga i stvaranja prijateljskog ozračja na području religije, znanosti, privrede i sredstava priopćivanja osnovao je zakladu "Nova spes".

Franz König je uvijek i u prvom redu bio dušobrižnik: kao takva prikazao ga "Wiener-Diözesanblatt" (kolovoz 1990) istaknuvši njegovu dušobrižničku djelatnost kao važan dio povijesti bečke nadbiskupije. König je posvetio oko 500 svećenika, posjetio sve župe svoje velike nadbiskupije, te sa svećenicima i laicima razgovarao o svim njihovim poteškoćama i ostajao s njima u srdačnom kontaktu.

Franz König slovio je na Drugom vatikanskom saboru kao duša i pokretač one struje koju su nazvali "progresivnom", koja je stvari gurala "naprijed". Königu je bilo stalo do toga da se Crkva prilagodi novoj situaciji, da svojom porukom dopre do srca svakog čovjeka našeg vremena. Prema njemu, Crkva treba biti "i progresivna i konzervativna" ("Konservativ und progressiv – die Kirche ist beides!") istaknuo je u govoru na 150. obljetnici smrti bečkog apostola Klementa Marije Hofbauera).

Upravo te velike zasluge kardinala Franza Königa imao je na umu naš Katolički bogoslovni fakultet kad mu je, o svojoj 300. obljetnici, podijelio "doctoratum sacrae theologiae honoris causa".

Za njegov 85. rođendan predsjednik Austrije Kurt Waldheim istaknuo je u svom govoru da je "Kardinal König bio ne samo dobri pastir austrijskih katolika nego i putokaz i trajna potpora za učvršćivanje nutarnjeg mira Republike Austrije." Zahvalio mu se za brojne znakove razumijevanja za austrijsku politiku prošlih godina. Kancelar Franz Vranitzky naglasio je da je "kardinal König vrlo mnogo doprinio ozračju otvorenosti, međusobnog poštivanja i razumijevanja u našoj zemlji i daleko izvan njezinih granica".

Vicekancelar Riegler spomenuo je izvanredan moralni i intelektualni autoritet kardinala Königa: "Njegova je riječ bila mjerilo i putokaz ne samo vjernicima naše zemlje nego i svima koji su odgovorni za društveni život".

Neka je ovih nekoliko redaka o velikom Kralju-Königu izraz i moje zahvalnosti prema Čovjeku koji je bio jednostavno "znak vremena", jednog vremena koje je doduše na izdisajima, ali kojeg su korijeni duboko razgranati, i izrast će u veliko stablo koje će moći nositi ljude svijeta.